ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Michaely Bejčkové a soudců Faisala Husseiniho a Ondřeje Mrákoty ve věci žalobce: **D. D. T.**, zastoupeného advokátkou Mgr. Naďou Smetanovou, Masarykovo nábřeží 12, Praha 1, proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**, náměstí Hrdinů 3, Praha 4, proti rozhodnutí ze dne 10. 2. 2023, čj. MV-4419-4/SO-2023, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 19. 1. 2024, čj. 55 A 16/2023 - 61,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Popis věci

[1] Žalobce (nyní *stěžovatel*) je státní příslušník Vietnamské socialistické republiky. Na území ČR pobýval od roku 1996 a držitelem povolení k trvalému pobytu byl od roku 2001. Stěžovatel o toto pobytové oprávnění přišel v lednu 2020, neboť byl odsouzen za spáchání trestného činu neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami.

[2] Protože stěžovatelův starší syn nabyl v březnu 2020 české státní občanství, požádal stěžovatel v červnu 2020 o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU. Ministerstvo vnitra jeho žádosti ale nevyhovělo, protože stěžovatel nepřiložil k žádosti požadované dokumenty.

[3] Stěžovatel poté pobýval v ČR bez řádného pobytového oprávnění a bylo s ním zahájeno řízení o vyhoštění. To však bylo zastaveno, neboť stěžovatel požádal v červenci 2022 *znovu* o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU. Ministerstvo této žádosti nevyhovělo pro opožděnost a stanovilo stěžovateli lhůtu k vycestování. Proti tomuto rozhodnutí se stěžovatel odvolal, avšak komise jeho odvolání zamítla. Stěžovatel neuspěl ani u Krajského soudu v Plzni, neboť i ten považoval žádost za opožděnou.

2. Kasační řízení

[4] Stěžovatel podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. Trvá v ní na tom, že o povolení k přechodnému pobytu požádal včas. Žádost totiž podal do tří měsíců ode dne uplynutí platnosti *jiného oprávnění k pobytu*, kterým byl jeho pobyt na území ČR po dobu řízení o správním vyhoštění. Zahájením tohoto řízení sice stěžovateli nevzniklo pobytové oprávnění, ale ukončil se tím jeho neoprávněný pobyt na území. Tento stav je nutné považovat právě za jiné oprávnění k pobytu. Výklad krajského soudu, podle kterého je cizinec po tuto dobu na území ČR jen trpěn, není správný.

[5] Stěžovatel dále upozorňuje na to, že po vydání výjezdního příkazu je cizinec oprávněn pobývat na území ČR, dokud neprovede neodkladné úkony spojené s vycestováním. Po tuto dobu zákon výslovně nevylučuje možnost požádat o povolení k přechodnému pobytu. Tím spíše tedy může o takový pobyt žádat cizinec, se kterým je jen vedeno řízení o vyhoštění, ale zatím nebyl vydán výjezdní příkaz. Je pravda, že ministerstvo zamítne žádost o povolení k přechodnému pobytu žadatele, který *není* rodinným příslušníkem občana EU podle § 15a odst. 1 nebo 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, pokud zde pobývá na základě výjezdního příkazu. Pokud ale žadatel *je* rodinným příslušníkem podle § 15a odst. 1 nebo 2, musí mít výhodnější postavení. Takový žadatel proto může o povolení k přechodnému pobytu žádat, i když v ČR pobývá na základě výjezdního příkazu, případně i když mu výjezdní příkaz zatím vydán nebyl. Krajský soud se však s těmito námitkami dostatečně nevypořádal, jen je stručně odmítl s odkazem na to, že výjezdní příkaz nebyl vydán. To však není podle stěžovatele podstatné, námitky lze uplatnit i tak.

[6] Krajský soud neposoudil správně ani to, že o povolení k přechodnému pobytu nelze žádat po uplynutí tříměsíční lhůty. Podle krajského soudu jde o logický následek nedodržení zákonných lhůt. Podle stěžovatele ale tato úprava nemá oporu v unijním právu, je diskriminační a nepřiměřená.

[7] Neudělení přechodného pobytu podstatně zasáhne do stěžovatelova soukromého a rodinného života. V ČR žije stěžovatel se svou družkou, s níž společně provozují obchodní společnost, a dvěma syny. Mladší z nich je stále na střední škole a stěžovatel k němu má vyživovací povinnost. Stěžovatelova družka je dlouhodobě a závažně nemocná, a stěžovatel se proto stará jak o ni samotnou, tak o domácnost a podnikání. Není tedy možné, aby se vrátil do Vietnamu. Nemá tam ostatně žádné zázemí ani rodinu.

pokračování

[8] Komise souhlasila se závěry krajského soudu. Stěžovatel nyní zopakoval stejné námitky jako v řízeních o odvolání a o žalobě. Komise i krajský soud se s nimi tedy už vypořádaly.

3. Právní hodnocení

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Rodinným příslušníkem občana EU se pro účely tohoto zákona rozumí jeho rodič, pokud jde o občana EU mladšího 21 let, o kterého skutečně pečuje [§ 15a odst. 1 písm. b) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců (ve znění účinném do 30. 6. 2023)].

[11] Podle § 87b odst. 2 zákona o pobytu cizinců je rodinný příslušník občana EU povinen požádat o povolení k přechodnému pobytu ve lhůtě tří měsíců:
- ode dne vstupu na území;
- ode dne, kdy se stal rodinným příslušníkem občana EU;
- ode dne uplynutí platnosti jiného oprávnění k pobytu.

[12] Pokud žadatel požádá o vydání povolení k přechodnému pobytu v rozporu mj. s podmínkami podle § 87b odstavce 2, ministerstvo jeho žádost zamítne [§ 87e odst. 1 písm. a) bod 2 zákona o pobytu cizinců].

[13] Stěžovatelova žádost byla opožděná. O přechodný pobyt rodinného příslušníka občana EU totiž požádal až po uplynutí lhůty pro podání žádosti. Tato lhůta běžela ode dne, kdy se stěžovatel stal rodinným příslušníkem občana EU. To nastalo v březnu 2020, kdy jeho syn nabyl české státní občanství, a lhůta pro podání žádosti tak plynula do června 2020. Stěžovatel však žádost, o niž jde v této věci, podal až v červenci 2022, tedy po uplynutí této lhůty. (Jak plyne z popisu řízení v bodě [2], první takovou žádost, která reagovala na synovo české státní občanství, podal stěžovatel včas – v červnu 2020. Tehdy ale byla jeho žádost zamítnuta z procesních důvodů, tj. pro nedoložení podkladů.)

[14] Nelze přisvědčit stěžovatelovu tvrzení, že mu zahájením řízení o správním vyhoštění vzniklo pobytové oprávnění, od kterého by plynula lhůta pro podání žádosti o přechodný pobyt. Řízení o správním vyhoštění se vede za účelem ukončení pobytu cizince na území a zákon s ním nespojuje vznik žádného pobytového oprávnění. Po dobu řízení je cizinec na území trpěn. Tím se ale nelegalizuje jeho pobyt.

[15] Jde ostatně o situaci podobnou pobytové fikci – ta umožňuje cizinci pobývat na území ČR do doby, než správní orgány rozhodnou o jeho pobytovém oprávnění, pokud v průběhu řízení jeho stávající pobytové oprávnění skončilo. Cizinci tak během pobytové fikce, stejně jako u správního vyhoštění, nesvědčí žádné platné úřední povolení k pobytu; zákon na něj jen hledí, jako by tomu tak bylo. Zároveň ale tento stav neumožňuje cizinci podávat další žádosti, které jsou podmíněny existujícím povolením

(rozsudky NSS ze dne 24. 4. 2019, čj. 6 Azs 36/2019-19, body 16 až 19; nebo ze dne 28. 3. 2024, čj. 10 Azs 320/2022-33, body 14 a 18). To uvedl už krajský soud.

[16] Je také nutno podotknout, že stěžovatelova argumentace není příliš korektní: stěžovatel vykládá zákon tak, aby těžil z toho, že s ním bylo vedeno řízení o správním vyhoštění. To však bylo zahájeno proto, že stěžovatel pobýval v ČR bez řádného pobytového oprávnění. Bylo by tedy značně nespravedlivé, pokud by stěžovatel byl za toto nezákonné chování odměněn jakýmsi dočasným pobytovým oprávněním, které by mu umožnilo požádat o povolení k přechodnému pobytu. Stěžovatelovu výkladu zákona proto nelze přisvědčit.

[17] NSS musí odmítnout i to, že by se krajský soud nevypořádal s námitkami týkajícími se výjezdního příkazu. Krajský soud se s nimi totiž dostatečně vypořádal v bodech 33 a 34 napadeného rozsudku. Správně poukázal na to, že stěžovateli nebyl výjezdní příkaz vydán. I kdyby tedy byly správné stěžovatelovy úvahy, podle kterých výjezdní příkaz opravňuje cizince k žádosti o povolení k přechodnému pobytu, stěžovatele by se netýkaly.

[18] Stěžovatelovy úvahy navíc správné nebyly: výjezdní příkaz sice umožňuje cizinci pobyt na území po nezbytně dlouhou dobu, není ale pobytovým oprávněním. Cizinci tedy neumožňuje žádat o povolení k pobytu podmíněné existujícím povolením. Dále skutečnost, že ministerstvo zamítne žádost o povolení k přechodnému pobytu žadatele, který *není* rodinným příslušníkem občana EU podle § 15a odst. 1 nebo 2 a pobývá zde na základě výjezdního příkazu [§ 87e odst. 1 písm. i) bod 2 zákona o pobytu cizinců], sama o sobě neznamená (jak to stěžovatel také naznačoval), že naopak žádost rodinného příslušníka pobývajícího zde na základě výjezdního příkazu by byla automaticky úspěšná. Vždy je nutné posuzovat konkrétní okolnosti případu.

[19] Důvodná není také námitka, podle které úprava lhůty pro podání žádosti nemá oporu v unijním právu, je diskriminační a nepřiměřená. Unijní právo totiž stanoví, že lhůta pro podání žádosti o pobytovou kartu rodinného příslušníka občana EU nesmí být kratší než tři měsíce ode dne příjezdu a následek nesplnění povinnosti registrace nesmí být nepřiměřený nebo diskriminační.[*)] Lhůta o délce tří měsíců tedy odpovídá unijnímu právu. Zamítnutí opožděné žádosti pak nelze považovat za nepřiměřené nebo diskriminační – jde totiž jen o zákonem předvídaný následek zmeškání lhůty. Stěžovateli však není zakázán další pobyt na území ČR z titulu jiného pobytového oprávnění, může zde tedy nadále pobývat, jakmile je získá. Ke stejnému závěru dospěl už krajský soud i správní orgány.

[20] Na věc nemá vliv ani námitka o zásahu do stěžovatelova soukromého a rodinného života. Správní orgány žádost zamítly pro opožděnost. Nevyhověly jí tedy z procesního důvodu a věcně ji nijak neposuzovaly. Přezkum dopadů rozhodnutí do stěžovatelova života je však otázkou věcného posouzení žádosti. Je-li žádost zamítnuta z procesního důvodu, dopady rozhodnutí se neposuzují. Pokud totiž nejsou splněny podmínky

[*)] čl. 9 odst. 2 a 3 směrnice 2004/38/ES ze dne 29. 4. 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států.

projednání žádosti – například pokud byla žádost podána po uplynutí lhůty – nemá správní orgán jinou možnost než žádost zamítnout. Správní orgány proto nebyly povinny zkoumat, zda jejich rozhodnutí může nepřiměřeně zasáhnout do stěžovatelova života (například rozsudky NSS ze dne 14. 12. 2017, čj. 9 Azs 256/2017 - 57, bod 25; ze dne 27. 9. 2019, čj. 1 Azs 405/2018 - 67, bod 28; nebo ze dne 17. 2. 2021, čj. 8 Azs 29/2019 - 41, bod 28). Podobně se vyjádřil také krajský soud.

[21] Byť soud chápe stěžovatelovu nelehkou životní a rodinou situaci, je třeba poukázat na to, že případný zásah do soukromého a rodinného života si stěžovatel zavinil především sám, neboť o povolení k trvalému pobytu přišel v důsledku své trestné činnosti, v prvním řízení o přechodném pobytu se proti zamítnutí žádosti pro nedoložení podkladů nijak nebránil (i když teď označuje postup správních orgánů za formalistický) a podruhé požádal o povolení k přechodnému pobytu až dlouho po uplynutí všech lhůt (ostatně tuto prodlevu ani nijak nevysvětlil). Stěžovateli lze tedy jen doporučit, jako už to udělaly správní orgány a krajský soud, aby zkusil požádat o vízum strpění nebo o jiný pobytový titul, na který by mohl mít nárok.

4. Závěr a náklady řízení

[22] Stěžovatel se svými námitkami neuspěl, a NSS proto kasační stížnost zamítl. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch; žalované komisi nevznikly náklady řízení vymykající se z běžné úřední činnosti.

[23] Stěžovatel v této věci požádal i o přiznání odkladného účinku. O této žádosti však soud samostatně nerozhodoval, protože bez zbytečného odkladu rozhodl ve věci samé. Soud připomíná, že lhůta pro rozhodnutí o návrhu na odkladný účinek nezačne zpravidla běžet dříve, než stěžovatel doplní vlastní důvody kasační stížnosti (usnesení NSS ze dne 20. 6. 2012, čj. 6 Ads 73/2012 - 17). To se v této věci stalo dne 25. 4. 2024.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. května 2024

Michaela Bejčková
předsedkyně senátu